

RAVNATELJ HAYS IN SVOBODA TISKA.

Generalni poštar je podell "Liberatorju" vse pravice drugega poštne razreda.

PRAVI, DA JE EDJ ODPRVIL BURLISONOV SISTEM CENZURE.

Washington, D. C. — Generalni poštni ravnatelj Hays je v sredo naznanil, da je radikalna politična revija "The Liberator", katero izdaja Max Eastman v New Yorku (revija je danes komunistična) dobila nazaj vse pravice drugega poštne razreda za časopise. Obenem je naznanil Hays, da vlada povrne izdajatelju omejene revije \$11,277, to je vsoto poštne, ki znaša več kot pristojbina drugega razreda in katera je bila ob času Wilsonove administracije plačana kot poština tretjega razreda.

Hays je zopet ponovil svojo prejšnjo izjavo, da pod njegovo upravo ne bo poštni department trpel nobene cenzure nad časopisi. Dejal je, da department mora dati tudi radikalnemu časopisu vse pravice, kot jih uživajo drugi listi, ali ga popolnoma zatreti. Metode, po katerih je delal prejšnji ravnatelj Burleson, ki je odzvel nekaterim listom drugi razred, dovolil pa je, da so se razpošiljali po visoki pristojbini tretjega razreda, so smešne in pomenijo, da vlada odira take časopise.

Rekel je tudi, da socialistična dnevnik "The New York Call" in "The Milwaukee Leader" spadata v isto kategorijo kakor "Liberator" kar se tiče odzvetja njunih pravic, toda ravno zdaj je za deva teh dveh listov pred sodiščem in valed tega mora poštni department čakati na izrek sodišča, preden jima podeli pravice drugega poštne razreda.

Izjava ravnatelja Haysa se lepo sliši, toda v tem času odkar je zadnjič podal podobno izjavo, so njegovi cenzorji na pošti ustavili prvomajsko številko "Chicago Socialist" in spravili so se tudi nad nekaj številke lista "The New Age" in švedskega socialističnega tednika "Svenska Socialisten"; oboje lista izhajata v Chicagu.

Prizadete stranke tudi ne morejo razumeti, zakaj ravnatelj Hays še vedno drži v poštnem oddelku za časopise Lamarja, ki je bil ob času Burlesona glavni cenzor za liste. Na vse zahteve, da se Lamar odslovi, je Hays do danes gluh.

New York, N. Y. — Poštna oblast so prepovedale razpošiljanje po pošti Kropotkinove knjige "Osvojitev kruha" v italijanskem prevodu. Knjiga je prepovedana iz razloga, da je njena vsebina "nespodobna in nesramna".

Ta knjiga Petra Kropotkina, znanega ruskega filozofa, spisana v francoskem originalu, je bila je bila prevedena na angleško že pred dvajsetimi leti in ravno toliko časa je že na prodaj v vseh večjih knjigarnah v Angliji in Ameriki. Nahaja se tudi v vseh glavnih ameriških javnih knjižnicah. G. P. Putman & Co., ena najstarejših založniških tvrdv v Ameriki, ki je skoz in akor "stoprocentna", ima copyright te knjige za Združene države. Rabi se tudi kot učna knjiga na mnogih univerzah v Ameriki in inozemstvu.

In ta knjiga je zdaj "nespodobna in nesramna" za razpošiljanje po pošti!

VREME

Chicago in okolice: V soboto nestalno z lokalnimi deževnimi nalivi. Lahko južni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 70, najnižja 67. Sonce izide ob 5:20, zaide ob 8:14.

— Avstrijski ministrski predsednik Mayr je zagrozil, da poda ostavko, ako zbornica zaključí, da se vrši plebiscit v Avstriji za pridružitve k Nemčiji.

NEMOLJA MORDA ZAPLEMI PRIVATNO ZLATINO ZA PLAČANJE ODSKODNINE.

Berlin, 26. maja. — Nemška vlada namerava zapleniti vse zlato, srebro in drage kamne, ki so privatna lastnina državljanov. Zaplemba bo maskirana z naredbo, da se vse take dragocenosti "pokupijo" in plačajo s papirnati denarjem, ki ni vreden skoro nič. Sodi se, da zaplenjena zlatina, srebrnina in dragi kamni prinesejo vladi milijardo zlatih mark za plačanje odškodnine.

BEDA RUDARJEV PRED KONGRESOM.

KAJTI LE KONGRESNA PREISKAVA LAHKO NAPRAVI RED IN MIR V ZAPADNI VIRGINIJI.

Premogovniški podjetniki se še trudijo, da izposlušajo vojno stanje za okraj Mingo.

Williamson, W. Va. — Organizirani rudarji so se odločili, da podvzamejo vse, kar je v njih moči, da pridejo dogodki, ki so se odigrali v boju med podjetniki in rudarji, pred kongres, da tako vsa javnost izve, zakaj ta okraj krvavi že leta in leta pod bičem privatnih bizniških interesov.

Premogovniški podjetniki imajo še vedno svoje zakuliske na delu, da dobe zvezne vojaške čete v okraj Mingo. Kajti zavedajo se, če jim posreči njih namen, da lahko uklonijo rudarje, javnost pa ne bo nikdar izvedela, kdo je pravzaprav krivec.

Ko je Frank Mooney, predsednik 17. rudarskega distrikta dobil vse podatke o bitki pri Blackberry Cityju, ki je trajala tri dni, se je takoj podal v Washington, da zahteva kongresno preiskavo. Z njim so odšli v Washington James Riley, predsednik Ameriške delavske federacije v Zgodnji Virginiji, H. W. Houston, pravni svetovalec za 17. okraj rudarske organizacije in S. B. Montgomery, rudarski kandidat za gubernerja.

Ta odbor se hoče potruditi, da pride kmalu na dnevni red resolucija, ki jo je senator Johnson iz Kalifornije predložil že v februarju in ki praporca, da se uvozna kongresna preiskava o razmerah v okraju Mingo.

Poleg bo Keeney sporodil senatorjem poročilo o zadnjih nemirih, pri katerih je do deset oseb izgubilo življenje in kako so skušali podjetniki s silo uničiti strokovno organizacijo rudarjev, ko je guvernér proglasil obsedeno stanje. Razobložil jim bo, da je namen premogovniških podjetnikov obdržati rudarje v industrijalni sužnati s pomočjo najetih obijalcev in prepečev in strahovlade.

Obtožil bo tudi državne in okrajne uradnike, da so v zvezi s premogovniškimi podjetniki. Kot dokaz bo predložil tudi izjavo republikanskega senatorja iz okraja Mingo, ki je bila priobčena v časopisju, da so se guvernér Morgan, sodnik Bailey na okrajnem okrožnem sodišču okrajev Wyoming-Mingo in premogovniški podjetniki dogovorili, da odvzamejo rudarjem varstvo in ustvarijo tak položaj, da nastane potreba za zvezne vojaške čete.

THOMAS, BRITSKI DELAVSKI VODITELJ, HARDINGOV GOST.

New York, N. Y. — Pri pojedini, ki je bila prirejena predsedniku Hardingu v hotelu Astor dne 23. maja, je bil gost tudi J. H. Thomas, predsednik Zvezi delavskih organizacij v Angliji. Thomas je sedel na desni strani Hardinga, Elihu Root pa na levi; drugi gostje v bližini so bili bivši predsednik Taft, glavni poštni ravnatelj Hays in bankir Frank M. Vanderlip.

Harding se je razgovarjal približno eno uro s Thomasom.

LEWISOVA KANDIDATURA ŠE NI REŠENA.

SAM TUDI NE GOVORI O NJI.

Nasprotniki Gompersove taktike pa sodijo da Lewis zanesljivo kandidira za predsednika Ameriške delavske federacije.

Washington, D. C. — John L. Lewis, predsednik rudarske organizacije U. M. W. of A., ni hotel potrditi govoric, ko se je nahajal tukaj, da kandidira za predsednika Ameriške delavske federacije na bodoči konvenciji v Denverju, pa tudi ni rekel, da je ta govornica neresnična.

Prisel je v Washington, da obrzava konferenco s zastopniki železniških organizacij in zastopniki drugih delavskih organizacij, ki se interesirajo za taktiko in program Ameriške delavske federacije.

Po prvih diskuzijah se je izvedelo iz zanesljivega vira, da bo rudarska delegacija v Denverju najbrž zavzela tole stališče:

1. Delegacija bo zahtevala, da se reorganizira eksekutivni svet Ameriške delavske federacije tako, da ne bo več samo "družinska afera".
2. Podpirala bo, da so železničarji zastopani v eksekutivnem svetu.
3. Podpirala bo železničarje, da predlože resolucijo, da se konvencija ponovno izreče za visoko lastništvo železnic in demokratično upravo železnic. Ta resolucija je bila v Montrealu sprejeta s 29.000 glasovi proti 8.000.
4. Zagovarjala bo taktiko, da se prizadeva vse neodvisne železniške in druge delavske organizacije v Ameriško delavsko federacijo.

Znatično je, da pride reorganizacija eksekutivnega sveta pava na dnevni red konvencije, kajti o tem predlogu govore, da je izmenjena želja rudarjev, da se to zgodi. Dozdaj še ni znano, če ta predlog pomeni, da se menjajo te osebe ali da se pomnoži število članov eksekutivnega sveta. Sedanji eksekutivni svet postoji iz predsednika Gompersa, blaginika Tobina, tajnika Morrisona in osem podpredsednikov. V Montrealu je bila najprej sprejeta resolucija, da se pomnoži število članov eksekutivnega odbora, a resolucija je prišla ponovno na dnevni red in bila je odklonjena. Zdaj pojasnjujejo, da so rudarji povzročili, da je bila resolucija še enkrat avajšana, ker je postal nesporazum, koliko železničarjev lahko kandidira vanj. Zdaj je ta nesporazum odpravljen in denverska konvencija bo zadostila željam rudarjev, strojnikov in železničarjev.

Eksekutiva rudarske organizacije postoji iz trideset članov. O Lewisu je znano, da zavzema stališče, da se mu rudarska eksekutiva ne zdi prevelika, da prevzame odgovornost nase in dela za razvoj rudarske organizacije. Zastopniki rudarjev bodo na denverski konvenciji zavzeli najbrž stališče, da Ameriška delavska federacija potrebuje v sedanjih krizi vse brihtne možgane, ki se nahajajo v delavskem gibanju, da pride zmagovita iz te krize.

Lewisu so opozorili na fakt, da je državna organizacija Ameriške delavske federacije v Zgodnji Virginiji instruirala svojega delegata, da ne sme glasovati za Gompersa, ker se ni podvrget zaključkom montrealške konvencije z ozirom na železniško vprašanje.

Nihče v Washingtonu ne ve, če bo Lewis kandidiral za predsednika Ameriške delavske federacije. O tem se reče lahko le toliko, da so Gompersovi privrženci prepričani, da ne bo kandidiral. Železničarji in druge delavske skupine, ki ne marajo Gompersa, pa izjavljajo, da zanesljivo kandidira.

Ena reč je gotova. Med rudarji in železničarji postoji boljši sporazum, kot je bil na montrealški konvenciji.

Washington, D. C. — Senator King iz Utaha, znan nazadnjak, je te dni zahteval, da senat uvede preiskavo proti velikim korporacijam in monopolum, ki groze dobiti vse zakonodajstvo v svoje roke. "Ameriško ljudstvo stoji pred zaroto, katere cilj je, da velike industrije zagospodarijo v zakonodajnih zbornicah in si jih popolnoma podvržejo. Če se to zgodi, potem bo sledil socializem," je rekel King.

S FALLOVINI ŽELJAZI MI NE BO NIČ.

Tajnik za notranje zadeve BO STUJRAL V ALASKI.

Šmokvarji so napravili iz muhe kuma, ko so poročali o mehških dolgovi.

SENATOR KING JE KADEL OB KAPITALISTIČNO KONTROLO RAZKONODAJSTVA.

Washington, D. C. — Senator King iz Utaha, znan nazadnjak, je te dni zahteval, da senat uvede preiskavo proti velikim korporacijam in monopolum, ki groze dobiti vse zakonodajstvo v svoje roke. "Ameriško ljudstvo stoji pred zaroto, katere cilj je, da velike industrije zagospodarijo v zakonodajnih zbornicah in si jih popolnoma podvržejo. Če se to zgodi, potem bo sledil socializem," je rekel King.

S FALLOVINI ŽELJAZI MI NE BO NIČ.

TAJNIK ZA NOTRANJE ZADEVE BO STUJRAL V ALASKI.

Šmokvarji so napravili iz muhe kuma, ko so poročali o mehških dolgovi.

Washington, D. C. (Paul Hanna, Fed. Press). — Zdi se, da je Hardingova administracija opustila razglasila "Fallove zahteve" v svoji aktivnosti napram Mehiki. Tajnik Fall odpotuje kmalu v Alasko in pričakuje se, da odstane nekaj mesecev proč od Washingtona. Administracija poizade svoje politiko napram Mehiki v polni meri v njegovi odsotnosti.

V političnih krogih govore, da se ne bo zahtevalo od Mehike, da podpisuje formalno pogodbo kot eno za pripoznanje. Mesto da se postopa tako ponizovalno, se privzgoji Mehiki da izmenja diplomatske note, v katerih Obegonova vlada oficijelno obljubi, da bo ravnala s ameriški podjetniki enakopravno.

Sliši se govornica, da so pasne študije mehškega problema povzročile razkol med ojnimi interesi in drugimi bizniškimi skupinami, ki so zainteresirane v Mehiki. Kapitalisti, ki imajo visok denar v mehških vrednostih, in izvažalci blaga v Mehiko so pričeli argumentirati, da je njih prosperiteta v tem, da velike oljne korporacije plačajo davke mehški vladi.

Sedanji finančni minister De La Huerta je precej smoten mož in Mehika ima danes davne dohodke tudi iz drugih virov in ne samo ojnih, tako da lahko pokriva tekoče vsilne stroške. Tako ostane mesečno 5.500.000 pesov, s katerimi se plačujejo obresti ljudem, ki imajo mehške obveznice, poleg se pa denar lahko porabi za povzdigo trgovine in uvoza iz Združenih držav.

Mehiška vlada je sama največja odjemalka in kupuje razne stroje, poljske stroje in opremo, traktorje itd. Če oljne korporacije plačajo redno svoj davek, se bo denar večinoma vrnil zopet v žep tovarnarjev, ki izdelujejo blago, po katerem največ vprašujejo v Mehiki.

Mehika je edina dežela v latinski Ameriki, ki lahko plača blago uvoženo iz Združenih držav. Skladišča v pristanih drugih južnih in centralno-ameriških republik so natičena s raznim blagom, ker jih trgovci nočejo prodati brez garancije, da bo blago tudi plačeno. Vrednost denarja je padla skoraj v vseh teh deželah.

Vrednost mehškega denarja je 100-odstotna. Mehški denar je toliko vreden v New Yorku, Londonu, Tokiju kot v Mehiki. Kaj takega se ne more reči o denarju drugih dežel, celo ne o denarju Združenih držav.

Ves dolg Mehike (federalizirane republike) je nekaj manj kot \$280.000.000, neplačane obresti pa znašajo \$130.000.000. Ni je dežele na svetu, ki bi pokazala boljše paldia skoraj v vseh teh deželah.

alaski konvenciji. Če se obe veliki organizaciji sporazumeta, tedaj bosta odločali o taktiki Ameriške delavske federacije.

PROTIVNOJNE DEMONSTRACIJE V FRANCJI SO POMAGALE.

Francoska vlada je hitro odredila, da se demobilizirajo in pošljejo domov rezervisti letnika 1919, ki so v taboriških demonstracijah proti militarizmu in prepovedali revolucionarne pesmi. Bojevanje v Šleziji je menda prenehalo. Angleži bodo napravili mir.

Paris, 26. maja. — Francoska vlada je odredila demobilizacijo letnika 1919, ki je bil poklican pod orožje pred tremi tedni, ko je vse kazalo, da Francija okupira nemško kotlino Ruhr. Odredba se glasi, da se najprej vrnejo domov oženjeni rezervisti in pa taki, ki podpirajo svoje starše. Vlada smatra, da ostale čete v Porenju sicerkrat zadržujejo.

(Demobilizacijska odredba dokazuje, da so demonstracije francoskih delavcev proti militarizmu, posebni pa panti med rezervisti v taboriških je pomagale, da je padel groben bankirjem, ki diktirajo Belandu imperialistično politiko.)

Berlin, 26. maja. — Nemška vlada je sprejela vse zahteve Francije glede Gornje Šlezije. Zaprta je mejo ob Šleziji in informirala Paris, da prične s poljudanjem šivil v okrožju poljskih vstajev in da pošlje potreben denar za ispladilo mende poljskim rudarjem.

Šleski Nemci so bili večerj obveljeni, da naj počivajo s orožjem v rokah, kajti Angleži pridejo v petek in bodo namesto jih ukrotili rebelna Poljaka. Nemški pristovoljci bodo tamj preseljeni s težavo in sponožili svoje dele popolnoma angleškim četam.

Paris, 26. maja. — Poslanski svet je danes poslal noto Poljski, zahtevajoč, da Poljska takoj zapre mejo ob Šleziji, ako se ni tega steeila.

V diplomatskih krogih se govori, da ima ententa nov načrt za rešitev šleskega vprašanja. Načrt, ki ga je baje sugestirala Anglija, določa, da se Gornja Šlezija razdeli med Nemčijo in Poljsko na podlagi plebiscita po okrožjih, toda vsa dežela ostane pod kontrolo lige narodov za dobo trideset let. Liga imenuje komisijo, ki bo upravljala deželo in po preteku tridesetih let se vrni drugi plebiscit.

BAVARSKA RAZBOJEILA OVLADNO GARDO.

Prvi nemški vojni slobolec obsojen na deset mesecev ječe.

Leipzig, Nemčija, 26. maja. — Kari Heinen, prvi obtoženev v obravnavi proti nemškim vojnim kriminalcem, ki je bila otvorjena ta toden, je bil danes spoznan krivim in obsojen na deset mesecev zapora. Heinen je bil korporal v taborišču za vojne ujetnike v Harou in obtožen je bil, da je kruto ravnal z angleškimi ujetniki.

Drugi obtoženev, ki pride zdaj na vrsto je major Muller, ki je tudi obtožen barbarskega ravnanja s vojnimi ujetniki.

London, 26. maja. — Bavarska vlada je sketila, da se bo pokorila centralni vladi v Berlinu in razpustila civilno gardo kakor zahteva ententa.

BOSNIJI NAPAD NA BOLGARSKO KRALJA.

Konarj ni bil zadet, toda 10 otrok je bilo ranjenih.

Sofija, Bolgarija, 26. maja. — Večera je bil izvršen napad s bombami na kralja Borisa. Bomba je priletela skozi okno neke hiše v bližini, kjer je stal kralj, ki je opazoval procesijo šolskih otrok. Boris ni bil zadet, toda deset otrok je bilo ranjenih. — Obdolženi so bili takoj komunisti in drhal je začela dom komunistične stranke. Več vodilnih komunistov je bilo aretiranih.

DRZEN NAPAD IR- SKIH REPUBLICANOV.

Našli so carinske poslopje v Dublinu in popolnoma uničili vladne arhive.

19 MRTVIH IN VELIKO RANJENIH.

Dublin, Iraka, 26. maja. — Najdrzejši napad irskih sinfajnovcev v zadnjih dveh letih gurilске vojne je bil izvršen večerj, ko so s ognjem uničili mogočno carinarsko poslopje in obenem vpeleli vse uradne dokumente angleške vlade na Irskem, tikajoče se carine in dohodkov lokalnih oblasti. Škoda znaša milijone dolarjev. Poslopje samo je bilo vredno pet milijonov.

Ob čam pa, ko je plamen požrl carinarico, je dirjala sunaj poslopja krvava bitka med sinfajnovci in britskimi črnorjavci. Več ko 5000 strelav je bilo oddehlih in kolikor je še zdaj snano, je devetnajet mož mrtvih in bolnišnica so natičena s ranjenimi. Med mrtvimi je najmanj šest črnorjavcev in sedem republikancev, drugi so pa civilisti. Snoci so bile ulice prazne, kajti britske čete so adajpajad izstrelile snivo na cestah in ljude so se pokrili v hišah. Opolnoči je carinarica še vedno gorela.

Napad je bil izvršen ob eni uri popoldne. Večja skupina sinfajnovcev je prišla v carinarsko poslopje in v dvajsetih minutah so obiskali vse pisarne, polili vrata, pod in stene s petrolejem in v vasko sobo so položili bombo. Okrog 200 uradnikov in pisarniških uslužbencev je moralo stati na mestu in držati roke kvitko. Ko je bilo delo končano, so napadale, pomečani s uradniki tekli na plano. Medtem so pa prišli policisti in na cesti pred poslopjem je zadivljalo silovito streljanje. Nekaj minut pozneje so prišle pokati bombe v carinarico in mahoma je bilo poslopje savito v dim in plamen. Gašenje je bilo nemogoče, kajti republikanci so zadržali ognjnjegasec za toliko časa, da je bil požar popolnoma ispod kontrole. Poslopje, največje v Dublinu in menda na vsem Irskem otoku, je dokraja uničeno s vsemi vladnimi arhivi vred. Škoda na angleške oblasti je večja, kakor če bi bil zgorel dublinski grad, v katerem je sedež vlade. Mnogi oddelki britske vlade so imeli tu svoje urade.

London, 26. maja. — Iz Belfasta je prišla vest, da so bili tam snoci ponovni izgredi. Ena oseba je bila ubita in mnogo ranjenih. Vojakstvo je naredilo mir.

Izd volitev v severnoirski parlament bo danes uradno naznanjen. Irski sinfajnovci obtožujejo nasprotnike velikih volilnih skupin. Volilci so večkrat volili, posebno pa ženske, ki so šle z volilnega domov in se preoblekle nakar so zopet volile. Neka žena je volila petkrat.

TAFT NASLEDI WHITA.

Washington, D. C. — V tukajšjih političnih krogih kroži vest, da predsednik Harding imenuje bivšega predsednika Združenih držav William H. Tafta predsednikom najvišjega sodišča. Njegova nominacija se predloži senatu že v nekaj dneh v potrdilo.

PROSVETA

DOPIS.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vraščajo.

Naročnik: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in t. d. za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vso, kar ima slika s čitavim

"PROSVETA"

2557-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on application.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year, Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v oglasu n. p. (Marec 31-31) poleg valoga imata in klobučni pomeni, da vam je s tem glasilo postalo naročnik. Posvetite je pravilno, da se vam ne ustavi list.

AMERICANSTVO PAROBRODNIH INTERESOV V PRAVI LUČI.

Ko je Amerika stopila v svetovno vojno, smo večkrat slišali in čitali, da se prav sedaj občuti pomanjkanje domačih trgovskih mornarjev. Malokdo je pa sebe vprašal, kaj je vzrok, da Američani ne odhajajo na morje v današnjih dneh, ker zgodovina govori, da je bila nekako ameriška trgovska mornarica prav dobro razvita, in da so ameriške trgovske ladje plule po vseh morjih in so bile poznane skoraj po vseh deželah, ki meje ob morje.

To pomanjkanje mornarjev so skušali odpraviti na ta način, da je bil sprejet LaFollettov mornarski zakon, ustanovile so se šole za mornarje, povišana je bila meoda in uveden osemurni delavnik.

To je pomagalo. Ameriška mladina, ki ni hotela preje na morje, ker so z mornarji ravnali po starih postavih, mezda je bila piela, delavnik dolg, se je takoj pričela prigrabljati za mornarske šole. Trgovska mornarica za potrebo je bila ustvarjena takorekoč kar čez noč. Rekli smo trgovska mornarica za potrebo v sil, kajti da se ustvari dobra trgovska mornarica, je treba graditi desetletja in desetletja.

Privatni bizniški interesi, ki so v vojnem času najbolj glasno kričali o potrebi velike trgovske mornarice, pa s svojimi dejanji pokazujejo, da hočejo to uničiti, kar se je zgradilo z velikim trudom.

Privatni parobrodni interesi hočejo predvsem znižati mezdo in podaljšati delavnik. In to tega jih je napotila želja po večjem profitu. Kadar bo to izvršeno, se pa mora po njih želji se odpraviti La Follettov mornarski zakon.

Ta postava ni samo veljavna za ameriške ladje, ampak tako rekoč prisili tujezemake parobrodniške interese, da na njih ladjah, ko priplovejo v ameriške pristani, uvedejo ameriške življenjske razmere za mornarje.

Zahteva, da se znižajo mezde in podaljša delavnik, je povzročila izpor mornarjev, ker mornarji niso hoteli delati za nizke mezde, pa tudi ne garati po dvanajst ur na dan.

Mornarji niso želeli izpora in tudi ne stavke. Zahtevali so, da se spor izravna s pogajanj. Mornarski strojniki so bili celo tako daleč, da so izjavili, da so pri volji izročiti sporna vprašanja predsedniku Hardingu v razsodbo in da se podvržejo razsodbi. Ponudba je bila odklonjena.

Vsi ti glasovi, ki so preje zahtevali, da se ameriška trgovska mornarica poveča, nimajo prav nobene grajalne besede za početje privatnih parobrodniških interesov, čeprav je jasno kot beli dan, da se ameriški trgovski mornarji ne bodo dali upreči v staro sužnost in tudi ne bodo delali za nizko mezdo, ampak bodo delo poiskali na suhem.

Privatni parobrodni interesi se radi trkajo na prsa in kriče, da so stoodstotni Američani. Kakšno je njih američanstvo, kadar gre za profit, pa pokazuje izpor mornarjev na trgovskih ladjah.

Izpor mornarjev na ameriških ladjah je pokazal, da moč trgovske mornarice ni v velikem številu ladij, ampak ta moč je v mornarjih. Lahko imamo na tisoče ladij, če ni mornarjev, ki jih vodijo po oceanah, nimamo trgovske mornarice.

Privatni parobrodni interesi niso nič bolj od drugih privatnih podjetnikov. Pridružili so se gibanju za uničenje delavskih organizacij, ker upajo, da se pomnože njih profitti, ako so razsute organizacije mornarjev. Svojega cilja ne bodo dosegli tako lahko, kajti poročila govore, da so mornarji solidarni. Na široko morje so odpulile večinoma le take ladje, katerih lastniki so podpisali pogodbo, da stara mezdana lestevica ostane še nadalje v veljavi. Ladij, na katerih so stavkokazi kot močivo, je zdaj prav malo odpulilo na morje. Vsa znamenja govore, da mornarji ostanejo solidarni in se ne vrnejo na ladje, dokler privatni parobrodni interesi ne pristanejo na staro mezdo in osemurni delavnik.

Privatni parobrodni interesi so s svojim početjem še bolj omejili trgovino, ker blago zastaja v pristanih in ne odhaja v dežele, v katerih je bilo naročeno. Tako je američanstvo privatnih parobrodniških interesov, ki radi kriče in se bahajo, da so 100-odstotni Američani.

Collinwood, O. — Ni moj namen na tem mestu pisati kakke zgodovine "Slovenske delavske zadrzne zveze," ki obstoji doma le že osem let (meseca avgusta bo osem let, kar so jo tukajšnji delavci organizirali). Pač pa hočem omeniti le napredek zadnjih par let, v prvi vrsti pa pojasniti nekoliko sklep zadnje polletne seje članov te zveze.

Kot mi je dosedaj znano, je "Slovenska delavska zadrzna zveza" v tukajšnji naselbini najmočnejše slovensko delavsko podjetje te vrste v Ameriki. Najboljše je napredovala zadnjih par let. Plačan je skoro ves dolg, katerega je imela "Zveza" na poslovanju, v katerem je trgovina, in ki je danes veliko več vredno kot je pa Zveza plačala za poslovanje. Ne bom omenjal, kaj imamo in koliko, ampak omeniti hočem obširneje, kaj je načrt zveze za bodočnost.

Gotovo je že vsem članom te zadrzne zveze znan sklep zadnje etne seje članov Zadrzne zveze, ki se je vršila zadnjega avgusta. Sklepenje je namreč bilo, da se vse tako je dele za razširjenosti našega podjetja in sicer na ta način, da organiziramo se podružnice in sicer najprvo na severni strani naselbine, kjer se nahaja precejšnje število članov Zadrzne zveze. Ti člani namreč stanujejo precej daleč od trgovine in jim je zelo od rok, potujejo na nje, da bi dostavljene na dom in na ta način odjemalci niso bili tako postreženi, kot bi morali biti, in ker vsaka gospodinja najraje gre sama v trgovino, ako ji je le mogoče in ako ima čas. In marsikateremu je razumljivo, da bi marsikateri rojak še postal član te Zadrzne zveze, ako bi bila prodajalna v njegovi bližini. Ali ker do danes tega ni bilo mogoče, se zato še ni izvršilo. Šele bi bilo mogoče, ako bi se vsi rojaki kot eden zavzeli za to podjetje, da bi spomali pomagali in kovali zadrzne prodajalne, t. j. da bi bili vsi člani tudi vsi odjemalci na eno mesto, kar le s tem karizatio zadrzi, ako so člani in odjemalci.

Da se sklep seje meseca avgusta še ni izvršil, je bilo več razlogov, na katere so našli odbojniški, katerim je bilo povzročeno to delo, namreč da ustanovitev podružnice na severni strani naselbine. Glavno je bilo to, ker ni bilo mogoče dobiti primernih prostorov, ki bi odgovarjali potrebam take prodajalne; drugi veliki vzrok je bil tudi ta, ker odbojniki niso hoteli prevzeti nase tako velike odgovornosti, ker finančne niso dopuščale; kajti s tem so svenali precejšnji stroški in tudi tega niso imeli poguma. Vse to je bilo poročano na zadnji letni seji decembra meseca. Na tej seji je bilo sklenjeno, da odbor, ki je dobil nalogo na avtomatovi seji organizirati podružnico, ima polno moč v tem okviru in naj gre takoj na delo in izvrši nalogo, kakor hitro mu je mogoče.

Kljub izredno slabim delavskim razmeram je bil odbor, ki je dobil to nalogo, ves čas na delu. Na zadnji letni seji decembra meseca je bil izvoljen tudi še odbor treh članov, ki so dobili nalogo, da naj obiščejo vse rojake v dotičnem delu naselbine in da naj izvedo njih mnenje, kaj mislijo o tem načrtu. Obiskali so rojake in pronašli, da je oziroma večina tam naseljenih rojakov za stvar, ko jim je bilo pojasnjeno, kaj je pravzaprav zadrzna in zadrzna prodajalna, na kaki podlagi je to podjetje in kaka so pravila te zadrzne zveze. Rojaki v tem delu naselbine imajo sedaj zelo lepo in urodno priliko postati člani te zadrzne zveze, ki pa morajo biti tudi odjemalci. Delnice oziroma članarina je sedaj po 35 dolarjev, katere delnice so pa v resnici vredne po \$128.16. Gotovo se bo marsikateri čutil, kako je to, da se delavce po 35 dolarjev, dočim so vredne po \$128.16. Že na zadnji decemberski seji se je razpravljalo, da bi ustavili prodajo delnic in da bi pričeli izplačevati delce ali dividende, toda po temeljiti razpravi je bilo sklenjeno, da se še po stari ceni namreč po 35 dolarjev, da ima sleherni rojak priliko postati delničar oziroma član te zadrzne prodajalne. In sleherni rojak, ki postane član te zadrzne zveze, se mora zavediti toliko, da je tudi odjemalec in ne samo član, ker ako je le član, ne koristi veliko sabi kakor tudi ne zvezi. Sedaj ima še sleherna slovenska družina zelo urodno priliko postati član te zadrzne zveze, vsak posameznik pa more kupiti samo eno delnico, ker to ni nobeno pravo delničarsko podjetje, ampak zadrzna zveza, pri kateri ima vsak član samo en glas, pa magari še bi imel še ne vem koliko delnic, ker kakor hitro ima vsaka delnica svoj glas, ali da bi imel sleherni član ali delničar toliko glasov kot ima delnica, potem bi to ne bilo več zadržno podjetje, ampak navadno delničarsko podjetje, katero pa vedno lahko pridruži pod kontrolno, omejeno število oseb in nazadnje v popolnoma privatno roko, češar pa mislimo, da rojaki oziroma sedanja člani zadrzne zveze nikakor ne želijo. Rojaki, ki še niso člani te zadrzne zveze, imajo sedaj zelo lepo priliko postati člani, ker se ne ve, kaj se bo ukrenilo na prihodnji seji, morda se ustavi nadaljno prodajanje delnic, in marsikateri se bo potem kesal. Omenim naj tudi še to, da je bilo sklenjeno, da se izplačuje vsakemu odjemalcu dva odstotka, katero zakupi na blagu v prodajalni zadrzne zveze in članom zveze pa po pet odstotkov, katero vsoto dobijo izplačano vsakega pol leta. Torej oni, ki več izkupijo, imajo kmalu izplačano to, kar so vplačali kot članarina, katere vsota kot vplačana članarina je še vedno njih last.

Torej rojaki na severni strani naselbine, ki še niste člani te zadrzne zveze, postanite člani, ker s tem boste pomagali le sami sebi. Vredite, čim več naga bo, tem bolj bo napredovala naše podjetje, in tem cenjeje bomo dobivali naše potrebine in tej prodajalni. V načrtu imamo, da v najkrajšem času organiziramo podružnico na oni strani naselbine. Ta podružnica se bo najraje nahajala med 156. cesto in Waterloo Rt., tovej pakako v sredini tamošnje slovenske naselbine. In ko to delo dovršimo in da bo ta podružnica poslovala, homo bli s našim delom še naprej in ustanovili še eno podružnico kje drugje, kjer je namreč več rojakov, ki se zanimajo za zadrzna podjetja. S tem bomo širili zadržno idejo, koristili sami sebi in se počasi otresali naših izkoriščevalcev. Da so potrebine v zadrzni prodajalni, veliko cenjeje kot pa v drugih prodajalnah, o tem so se rojaki že lahko sami prepričali; in ne samo cenjeje, ampak tudi veliko boljše kakovosti in bolj sveže, po mojemu še meso. In čim več bo članov in avtomatno tudi odjemalcev, tem boljše bo. Ker v podjetju, v katerem je veliko prometa, še mago tudi vedno boljše, kot pa v podjetju, v katerem je malo prometa, in čim več je prometa, tem cenjeje se lahko tudi prodajo razne potrebine.

Že sedaj opozarjam vse rojake v Collinwoodu na shod, ki se bo vršil v najkrajšem času v Kmetičevi dvorani. Kedar se bo vršil ta shod, bo pravčasno objavljeno v listih.

Apeliram še enkrat na vse rojake, postanite člani Slovenske delavske zadrzne zveze, postanite nje odjemalci. Vredite, da do kler se delavce ne bo zavedal, da mora biti poleg politično in strokovno te gospodarsko organiziran, toliko časa se ne bo mogel popolnoma otresti izkoriščanja, če ne bo prišel do osvobođenja izpod kapitalističnega sistema, ki nas vse tako zelo izkorišča. Ako hočemo doseči naš cilj, tedaj naravno biti perfektno organizirani, torej politično, strokovno in gospodarsko. Marsikateri je že omenil, da tukaj v Ameriki niso taki pogoji za gospodarsko organiziranje kot so pa v taki deželi v Evropi. Toda to misljenje je napočeno. Kajti tudi tukaj je že pričela prodirati zavest med farmarje in seveda tudi med delavce, da se medsebojno združenje je mogoče izboljšati sedanje razmere in se otresti izkoriščevalcev, ki izkoriščajo ravnokar farmarja kot delavca. Torej rojaki, organizirajmo se gospodarsko in postanimo člani zadrznih podjetij.

Kdor bi rad še kake informacije glede Slovenske delavske zadrzne zveze, naj se obrne na trgovino, kjer jih bo dobil dovolj. — Jos. F. Dura.

BORBOV SPREMEMENI PREDLOG SPREJET.

Washington, D. C. — Senat je sprejel Borbov amendent k mornarski predlogi, ki avtorizira predsednika, da povabi na skupno konferenco Britanijo in Japonsko, da se znižajo izdatki za vzdrževanje mornarice.

Sodnik White in drugo. Arthur Brisbane. Kralju Čuhakrov je umrla mati. Kralj je zbral deset tisoč svojih rojakov in jim ukazal, da so pisali okrog groba njegove matere, kričali, tulili in tolkli s klini ob spite. To je bilo žalovanje, ki se je izražalo s hrupom in vrščenjem. Aka je kateri pisalec in kričavec oslabil je bil zaklan in kmalu so bila na okrog groba krvava. Divjaki izražajo žalost v hrupu, ker ne poznajo drugega izražanja. Zakaj se pa mora v imenu civilizacije smrt najvišjega živčnega sodnika obžalovati s hrupom? Zakaj morajo topovi v armadi in mornarici grineti na vseh postajah od Manile do Koblensa v tistem trenutku, ko bodo najvišjega sodnika 'devali v grob? Divjaki tulijo ob mrlcu z namenom, da preženejo hude duhove iz trupa. To je njihova primitivna vera. Streljanje a topovi, kar delamo mi, ki nismo divjaki, je pomembnejše, divjakega tuljenja. Ali ni že čas, da se otremo tega? Kaj bo streljanje koristilo sodniku Whiteju? Ali ga bo morda veselilo? Streljanje s topovi in vseh krajih sveta bo malo ameriško ljudstvo na tisoče dolarjev. Topovi pašno veliko smodnika. Ali ni v Ameriki večnih ljudi, ki so bolj potrebni kakor pa sodnik White, ki je mrtev? Bedaki, zlasti 'plemeniti' bedaki, ki posedujejo plemake naslove brez možganov, navadno stopnjema delujejo za svojo lastno uničenje. To je razvidno iz dejstva, ko se je britski parnik "Aquitania" vdal v ameriškem pristančku s plemeniti ljudi in 'sinovi angleške gospode', ki so med potje opravljali dela stavkajoših mornarskih delavcev. Uboji bedaki ne primejo nikoli za delo, da bi se sami preživeli, prijeli pa bodo za delo, kadar je treba pritisniti ob steno delavcev, ki bi radi imeli boljše življenje. In bedaki nimajo toliko pameti, da bi vedeli, da s tem pomagajo k uničenju svojega lastnega razreda!

AVSTRALSKI TRGOVCI SO ZA OTVORITEV TRGOVINE S 2. JULIJO.

Sydney, N. S. Wales (Fed. Press). — Peter Simonov, generalni konzul za sovjetsko Rusijo v Avstraliji, dela priprave za transportiranje izkušenih delavcev, posebno inženirjev iz Avstralije v Rusijo, da pomagajo pri rekonstrukciji sovjetske republike. V tretjem tednu v aprilu je čakala na Simonova v avstralskem biroju sovjetske vlade večja deputacija izkušenih delavcev in je izjavila, da a rada odpelje v Rusijo tako hitro, kot je to mogoče. Delavci sahtavajo, da avstralska vlada preskrbi sredstva za transportacijo.

Simonov se pogaja z avstralsko vlado za otvoritev trgovine med Rusijo in Avstralijo, in upa, da doseže uspeh. Po njegovi izjavi si Rusija želi trgovine z Avstralijo posebno v zinku, svincu, kositru, bakru, volni in zmrazjenem mesu, konzerviranem mesu in s premožom. Posebno Sibirija zahteva avstralske produkte. V splošnem menijo avstralski trgovci, da se trgovina odpre s sovjetsko republiko tako hitro, kot je mogoče izvršiti priprave za otvoritev trgovine med obeh deželama.

KOMEDIJA ...

Chicago, Ill. — Proti nobeni stvari se borijo in Etni špekulantje tako ne bojujejo kot proti Lantzovemu zakonu za kontrolno borzno speculacijo. Poslužili so se vseh sredstev, da ta zakon porazijo, še predno bo sprejet. Negnali so okoli pet sto "farmarjev" v Springfield, da izrečejo protest proti Lantzovi predlogi. Ko je bilo delo v Springfieldu dovršeno, so borzni interesi vzeli skupino teh "farmarjev" v Chicago, da na borzi prirede drugo dejanje, ki mora učinkovati na psihologijo farmarske mase.

Ko so ti "farmarji" stali na borzi in slišali na ljudi s krivimi nosi in brez krivih nosov, ki so divje mahali in kričali, so pričela pribhajati poročila, da pšenica slabo kaže. Zdaj je prišlo življenje v te baraniče. Pričeli so kričati in gnati ceno pšenice navzgor. Gonili so kvško in gonili, dokler ni cena za bešelj pšenice dosegla \$1.85, ki je 14. aprila bila \$1.19 1/2. Smokavzarsko časopisje poroča, da so "farmarji" samega veselja ploskali.

Ako bi se "farmarji" spomnili, po kakšni ceni so jim lani v jeseni plačali pšenico, in da je do jeseni še daleč, bi gotovo ne ploskali. Bila je komedija, ki je dosegla svoj namen.

PROTI DIKTATORJU V DELAVSKI ORGANIZACIJI.

New York, N. Y. — Centralni obrtni in delavski svet, ki zastopa vse strokovne organizacije v mestu, pripadajoče k Ameriški delavski federaciji, je sprejel resolucijo, v kateri apelira na konvencijo Ameriške delavske federacije, ki se ima vršiti v prihodnjem mesecu v Denverju, da uverde preiskavo zaradi avtokratičnega nastopa in obnasanja Daniel J. Tobina, predsednika Bratovščine voznikov, soferjev, hlevski delavcev itd.

TUDI AVTOMOBILSKA INDUSTRIJA ŠEPA.

Detroit, Mich. — Avtomobilska industrija ravno tako občuti de-presijo kot druge industrije. V Dodgovem podjetju so večeraj povedali delavcem, da ostanejo doma do prihodnjega torka. Prizadelež je deset tisoč delavcev. Ko se je spomadi odprlo delo in so nekateri pričakovali, da se prav zanesljivo oživi avtomobilska industrija, je bilo nastavljenih 12,000 delavcev.

V Paigovem podjetju je produkcija tudi omejena. V podjetju "Timken Axle" dela samo pet sto delavcev. V Packardovem podjetju dela baje 3,140 delavcev. Položaj v Happovi tovarni ni nič bolj.

ŠMOKAVZARSKI LIST V KALI.

New York, N. Y. — Trije popoldanski listi v Yonkersu, newyorkem predmestju, so v kali, ker lastniki listov nočejo priznati 44 ur dela v tednu za tiskarske delavce. "Statesman" je izšel samo na štirih straneh in postavil si ga uredniki. Dnevnik "Newa" je izšel nekoliko kasneje; "Herald" pa sploh ni izšel, ampak lastnik je dal po mestu razdeliti mimografične pole, na kateri zagovarja stališče podjetnikov.

NOVI BOJI OB MEJI KENTUCKIJA IN ZAPADNE VIRGINIJE.

Williamsou, W. Va. — Zdi se, da hočejo privatni premožniški interesi za vsako ceno napraviti tak pritlek, da se odrede zvozne vojaške čete v okraj Mingo. Med Borderlandom in Nolinom so zopet ožveili boji v katerih sta bili dve osebi ubiti in ena ranjena. Ubit je Charles Kackrey, prostak in konstablški četi Zapadne Virginije, in Manley Vaughan, prostak kentuckijske milice. Ranjen je pa civilist George Crum.

Boj so pričeli najemniki premožniških interesov. Streljali so s kentuckijskih hribov v Zapadno Virginijo.

8 FALLOVINI ŽELJAMI NE BO NIČ.

(Nadaljevanje s 1. str.)

šo solventnost. Narodno bogastvo se pa ceni na deset milijard dolarjev. Kako znajo tak izvrsten finančni položaj pokazati v napačni luči je pokazal dnevnik "Washington Post" dne 12. maja, ko pravi: "Mehtka dolguje interesom v Združenih državah do približno ene milijarde dolarjev."

Humorist, ki je zapisal te besede, je ameriški kapital, vložen v Mehiki, spreminil naravnost v dolg. Ta članek pa tudi nekaj drugega pove, namreč, da hočejo kapitalisti, ki so naložili denar v tujezemskih podjetjih, vladno garancijo, da bo ta denar nosil profit.

Ameriški general Wood ki se mudi na Japonskem, običe se Kitajsko.

Sodnik White in drugo.

Arthur Brisbane.

Kralju Čuhakrov je umrla mati. Kralj je zbral deset tisoč svojih rojakov in jim ukazal, da so pisali okrog groba njegove matere, kričali, tulili in tolkli s klini ob spite. To je bilo žalovanje, ki se je izražalo s hrupom in vrščenjem. Aka je kateri pisalec in kričavec oslabil je bil zaklan in kmalu so bila na okrog groba krvava. Divjaki izražajo žalost v hrupu, ker ne poznajo drugega izražanja. Zakaj se pa mora v imenu civilizacije smrt najvišjega živčnega sodnika obžalovati s hrupom? Zakaj morajo topovi v armadi in mornarici grineti na vseh postajah od Manile do Koblensa v tistem trenutku, ko bodo najvišjega sodnika 'devali v grob? Divjaki tulijo ob mrlcu z namenom, da preženejo hude duhove iz trupa. To je njihova primitivna vera. Streljanje a topovi, kar delamo mi, ki nismo divjaki, je pomembnejše, divjakega tuljenja. Ali ni že čas, da se otremo tega? Kaj bo streljanje koristilo sodniku Whiteju? Ali ga bo morda veselilo? Streljanje s topovi in vseh krajih sveta bo malo ameriško ljudstvo na tisoče dolarjev. Topovi pašno veliko smodnika. Ali ni v Ameriki večnih ljudi, ki so bolj potrebni kakor pa sodnik White, ki je mrtev? Bedaki, zlasti 'plemeniti' bedaki, ki posedujejo plemake naslove brez možganov, navadno stopnjema delujejo za svojo lastno uničenje. To je razvidno iz dejstva, ko se je britski parnik "Aquitania" vdal v ameriškem pristančku s plemeniti ljudi in 'sinovi angleške gospode', ki so med potje opravljali dela stavkajoših mornarskih delavcev. Uboji bedaki ne primejo nikoli za delo, da bi se sami preživeli, prijeli pa bodo za delo, kadar je treba pritisniti ob steno delavcev, ki bi radi imeli boljše življenje. In bedaki nimajo toliko pameti, da bi vedeli, da s tem pomagajo k uničenju svojega lastnega razreda!

AVSTRALSKI TRGOVCI SO ZA OTVORITEV TRGOVINE S 2. JULIJO.

Sydney, N. S. Wales (Fed. Press). — Peter Simonov, generalni konzul za sovjetsko Rusijo v Avstraliji, dela priprave za transportiranje izkušenih delavcev, posebno inženirjev iz Avstralije v Rusijo, da pomagajo pri rekonstrukciji sovjetske republike. V tretjem tednu v aprilu je čakala na Simonova v avstralskem biroju sovjetske vlade večja deputacija izkušenih delavcev in je izjavila, da a rada odpelje v Rusijo tako hitro, kot je to mogoče. Delavci sahtavajo, da avstralska vlada preskrbi sredstva za transportacijo.

Simonov se pogaja z avstralsko vlado za otvoritev trgovine med Rusijo in Avstralijo, in upa, da doseže uspeh. Po njegovi izjavi si Rusija želi trgovine z Avstralijo posebno v zinku, svincu, kositru, bakru, volni in zmrazjenem mesu, konzerviranem mesu in s premožom. Posebno Sibirija zahteva avstralske produkte. V splošnem menijo avstralski trgovci, da se trgovina odpre s sovjetsko republiko tako hitro, kot je mogoče izvršiti priprave za otvoritev trgovine med obeh deželama.

KOMEDIJA ...

Chicago, Ill. — Proti nobeni stvari se borijo in Etni špekulantje tako ne bojujejo kot proti Lantzovemu zakonu za kontrolno borzno speculacijo. Poslužili so se vseh sredstev, da ta zakon porazijo, še predno bo sprejet. Negnali so okoli pet sto "farmarjev" v Springfield, da izrečejo protest proti Lantzovi predlogi. Ko je bilo delo v Springfieldu dovršeno, so borzni interesi vzeli skupino teh "farmarjev" v Chicago, da na borzi prirede drugo dejanje, ki mora učinkovati na psihologijo farmarske mase.

Ko so ti "farmarji" stali na borzi in slišali na ljudi s krivimi nosi in brez krivih nosov, ki so divje mahali in kričali, so pričela pribhajati poročila, da pšenica slabo kaže. Zdaj je prišlo življenje v te baraniče. Pričeli so kričati in gnati ceno pšenice navzgor. Gonili so kvško in gonili, dokler ni cena za bešelj pšenice dosegla \$1.85, ki je 14. aprila bila \$1.19 1/2. Smokavzarsko časopisje poroča, da so "farmarji" samega veselja ploskali.

Ako bi se "farmarji" spomnili, po kakšni ceni so jim lani v jeseni plačali pšenico, in da je do jeseni še daleč, bi gotovo ne ploskali. Bila je komedija, ki je dosegla svoj namen.

PROTI DIKTATORJU V DELAVSKI ORGANIZACIJI.

New York, N. Y. — Centralni obrtni in delavski svet, ki zastopa vse strokovne organizacije v mestu, pripadajoče k Ameriški delavski federaciji, je sprejel resolucijo, v kateri apelira na konvencijo Ameriške delavske federacije, ki se ima vršiti v prihodnjem mesecu v Denverju, da uverde preiskavo zaradi avtokratičnega nastopa in obnasanja Daniel J. Tobina, predsednika Bratovščine voznikov, soferjev, hlevski delavcev itd.

TUDI AVTOMOBILSKA INDUSTRIJA ŠEPA.

Detroit, Mich. — Avtomobilska industrija ravno tako občuti de-presijo kot druge industrije. V Dodgovem podjetju so večeraj povedali delavcem, da ostanejo doma do prihodnjega torka. Prizadelež je deset tisoč delavcev. Ko se je spomadi odprlo delo in so nekateri pričakovali, da se prav zanesljivo oživi avtomobilska industrija, je bilo nastavljenih 12,000 delavcev.

V Paigovem podjetju je produkcija tudi omejena. V podjetju "Timken Axle" dela samo pet sto delavcev. V Packardovem podjetju dela baje 3,140 delavcev. Položaj v Happovi tovarni ni nič bolj.

ŠMOKAVZARSKI LIST V KALI.

New York, N. Y. — Trije popoldanski listi v Yonkersu, newyorkem predmestju, so v kali, ker lastniki listov nočejo priznati 44 ur dela v tednu za tiskarske delavce. "Statesman" je izšel samo na štirih straneh in postavil si ga uredniki. Dnevnik "Newa" je izšel nekoliko kasneje; "Herald" pa sploh ni izšel, ampak lastnik je dal po mestu razdeliti mimografične pole, na kateri zagovarja stališče podjetnikov.

NOVI BOJI OB MEJI KENTUCKIJA IN ZAPADNE VIRGINIJE.

Williamsou, W. Va. — Zdi se, da hočejo privatni premožniški interesi za vsako ceno napraviti tak pritlek, da se odrede zvozne vojaške čete v okraj Mingo. Med Borderlandom in Nolinom so zopet ožveili boji v katerih sta bili dve osebi ubiti in ena ranjena. Ubit je Charles Kackrey, prostak in konstablški četi Zapadne Virginije, in Manley Vaughan, prostak kentuckijske milice. Ranjen je pa civilist George Crum.

Boj so pričeli najemniki premožniških interesov. Streljali so s kentuckijskih hribov v Zapadno Virginijo.

8 FALLOVINI ŽELJAMI NE BO NIČ.

(Nadaljevanje s 1. str.)

šo solventnost. Narodno bogastvo se pa ceni na deset milijard dolarjev. Kako znajo tak izvrsten finančni položaj pokazati v napačni luči je pokazal dnevnik "Washington Post" dne 12. maja, ko pravi: "Mehtka dolguje interesom v Združenih državah do približno ene milijarde dolarjev."

Humorist, ki je zapisal te besede, je ameriški kapital, vložen v Mehiki, spreminil naravnost v dolg. Ta članek pa tudi nekaj drugega pove, namreč, da hočejo kapitalisti, ki so naložili denar v tujezemskih podjetjih, vladno garancijo, da bo ta denar nosil profit.

Ameriški general Wood ki se mudi na Japonskem, običe se Kitajsko.

Skrb za zdravje v sovjetski Rusiji.

Poročilo Komisarjata za zdravstvo v Moskvi.

Svetovna vojna je odkrila do gola bolesti družbe in priložila novejšo, da je pričelo iskati novih oblik socialnih odnošajev.

Nov družabni red se je moral kmalu zrealizirati tudi v takih državnih funkcijah kot je skrbstvo za javno zdravje.

Mogoče bo zanimalo Američane, ako jim predočimo nekoliko dela komisarjata za javno zdravstvo v sovjetski Rusiji brez ozira, kakšno je njihovo politično mišljenje.

1. Temelj sovjetske higijene in sanitarnosti ter organizacija ljudskega komisarjata za javno zdravstvo.

V začetku 1917 je bila Rusija že izžepana vsled dolge vojne, katere ni mogla več nadaljevati, kakor tudi vsled nezmoglosti carjeve in poznejše Lvovove in Kerenskijeve vlade.

Vse te nerednosti so morale vplivati na ljudsko zdravje. V letu 1918 se je moral novorganiziran ljudski komisarjat za javno zdravje bojevati s epidemijami, ki so razsajale skoraj na eni šestini vsakega zemljakega površja.

Komisariat za javno zdravje se je moral organizirati popolnoma na nov način in z novim obojem. Moral je mobilizirati, koncentrirati in distribuirati svoje sile, a obenem se je moral bojevati s svojimi sovražniki, ki so sicer nevidni, a nič manj nevarni.

Komisariat za javno zdravje je uspešno izvršil svoje, navidezno nemogoče in nadčloveške naloge. Zmagal je, in sedaj po letu napora, v katerem so splošne sanitarne razmere in epidemije prišle pod kontrollo, lahko govorimo z gotovostjo in definitivnimi podatki, ki so nam pri rokah.

Kaj je dalo komisarjatu moč, da je izvršil to delo v razmerah, ki niso obetale drugega ko poraz?

Zunanji sovražniki sovjetske Rusije so nam prerokovali polom; rekli so, da sovjetska vlada ni kos epidemijam in da s prihodom miru nastane splošna, ljudska vstaja, ki vprosta sovjetsko vlado.

Vsa ta temna prerokovanja se na srečo niso izpolnila. Sovjetska Rusija je postavila epidemijam po robu s svojimi lastnimi silami in brez zunanje pomoči kljub blokadi in težkim življenjskim razmeram.

gijene v splošnem in boja proti boleznim še posebej.

Se nikdar ni v nobeni državi problem javnega zdravja obudil take pozornosti in nikoli še ni prebivalstvo nastopilo tako složno in polnoštevilno za ohrano svojega zdravja.

Prvo delo sovjetske vlade glede javnega zdravstva je bilo, da je združila vse javno zdravstveno delo v eni organizaciji, komisarjatu za javno zdravje.

V kampanji proti veneričnim (spolnim) boleznim je imel komisarjat za javno zdravstvo izborna pomoč v organizaciji mater, komunistične mladine in organizacij za ohrano materinstva in skrbstva za dojenčke.

Drugi princip sovjetske higijene je sodelovanje prebivalstva samega po njegovih delavskih predstavnikih. Kdor je bil v boju z boleznimi pod prejšnjim režimom, ve iz izkušnje, kako težavno je bilo to delo zaradi brezbrizičnosti ljudstva.

Drugi princip sovjetske higijene je sodelovanje prebivalstva samega po njegovih delavskih predstavnikih. Kdor je bil v boju z boleznimi pod prejšnjim režimom, ve iz izkušnje, kako težavno je bilo to delo zaradi brezbrizičnosti ljudstva.

Komisariat je razdeljen v več ločenih oddelkov in sekcij. Vsi predlogi in ukrepi vsakega oddelka in sekcije so predloženi v preliminarno diskuzijo na sejah uradnikov dotičnega departmanta ali sekcije.

Najprvo so bili podzvati koraki za ljudsko izobrazbo in higijeno. Komisarjat za javno zdravstvo je do konca 1920. razdelil med ljudstvo petnajst milijonov letakov, milijon brošur in osemstošotosek plakotov o higijeni poleg velikoga števila knjig in v vseh provinčnih glavnih mestih so bili odprti medicinski muzeji; zdravstvene razstave so bile organizirane v šestindvajsetih mestih, ki tvorijo središča okroženosti, ki tvorijo središča okroženosti.

ni higijenski sveti v centralnih in provinčnih mestih; v teh svetih so bile zastopane strokovne unije in njih naloga je bila, pritegniti ljudstvo za delo za telesno in stanovanjsko snago, ter za podučiti kako se mora postaviti v bran raznim epidemijam.

Na ta način so bila zanešana vprašanja o najbolj važnih zdravstvenih ukrepih naravnost med ljudstvo, medtem ko se v drugih državah razpravljajo taka vprašanja v tajnosti parlamentarnih rutinov.

Skoro v vseh mestih na deželi in tudi v mnogih vaseh so bile organizirane takozvane delavske komisije, katerih naloga je bila, da so nadzorovale mesto in vas glede javne higijene.

V kampanji proti veneričnim (spolnim) boleznim je imel komisarjat za javno zdravstvo izborna pomoč v organizaciji mater, komunistične mladine in organizacij za ohrano materinstva in skrbstva za dojenčke.

Drugi princip sovjetske higijene je sodelovanje prebivalstva samega po njegovih delavskih predstavnikih. Kdor je bil v boju z boleznimi pod prejšnjim režimom, ve iz izkušnje, kako težavno je bilo to delo zaradi brezbrizičnosti ljudstva.

Komisariat je razdeljen v več ločenih oddelkov in sekcij. Vsi predlogi in ukrepi vsakega oddelka in sekcije so predloženi v preliminarno diskuzijo na sejah uradnikov dotičnega departmanta ali sekcije.

H konec želimo podati nekaj številk, ki se nanašajo na boj komisarjata za javno zdravstvo z različnimi epidemijami. V februarju 1920. je bilo 461.907 slučajev pogovnice, v septembru istega leta je to število padlo na 16.437, zdaj pa znaša 47.288.

Najprvo so bili podzvati koraki za ljudsko izobrazbo in higijeno. Komisarjat za javno zdravstvo je do konca 1920. razdelil med ljudstvo petnajst milijonov letakov, milijon brošur in osemstošotosek plakotov o higijeni poleg velikoga števila knjig in v vseh provinčnih glavnih mestih so bili odprti medicinski muzeji; zdravstvene razstave so bile organizirane v šestindvajsetih mestih, ki tvorijo središča okroženosti, ki tvorijo središča okroženosti.

vsekakor demonstracija pravilnosti in vitalnosti principa, na katerem temelji zdravstveno delo sovjetske Rusije.

Iz sovjetske Rusije.

(Federated Press).

Prva seja moskovskega sovjeta. Dne 13. maja se je vršla prva plenarna seja novega moskovskega sovjeta. Navzoči so bili zastopniki okrožnih, tovarniških svetov in vsi delegatje moskovske strokovnoinijske konferenec, ki je bila takrat v teku.

Francija mora plačati račun. Dr. M. Bronski, sovjetski zastopnik na Dunaju, je izjavil, da je ruska vlada vsak čas pripravljena razpravljati a Francijo o dolgovi propadle carjeve vlade, toda sovjetska Rusija ima na drugi strani velik račun za Francijo.

Droblj od blizu in daleč.

Is Rima javljajo o novih bitkah med komunisti in fašisti. V Gesspeje je bil ubit eden fašist in eden komunist, trije komunisti so pa ranjeni.

Rev. C. H. Demetry, duhovni ortodoksne grške cerkve v Chicagu, je bil v aretoiran vsled obtožbe mrs. H. Hansahove, 160 W. Oak St., da je pretepel njenih osem otrok, in ko se je šla k njemu pritožiti, jo še nje udri s petjo po obrazu in jo srušil čez prag.

Iz Berlina javljajo, da stari šolski zemljevidi Nemčije ostanejo v veljavi še nadalje v nemških šolah brez ozira na dejstvo, da je Nemčija izgubila mnoge dežele. Na ta način se bo v nemški mladini vzgajala nacionalistična osveta za izgubljene dežele.

Socialisti v Italiji bodo zahtevali razpust parlamenta in nove volitve. Stranka ima dokaz, da so bili socialisti osleparjeni za glasovanje, vsled tega bodo socialistični poslanci zahtevali, ko se spide nov parlament, da se parlament razpusti in kapikejo nove volitve.

OTROŠKO DELO V ZDRUŽENIH DRŽAVAH.

Washington, D. C. — Zdi se, da je bilo otroško delo v letu 1920 bolj razširjeno kot v letu 1913, izjemo dela le leto 1918, ko je bila vojna produkcija na svojem vršku.

Otroški biro, ki tvori oddelek delavskega departmanta, naznaja, da je v letu 1920 vzelo 74.194 otrok dovoljenje za delo, ali triinajst odstotkov več kot v letu 1913.

Slovenska Narodna Podporna Jednota. Ustanovljena 9. aprila 1904. Inškop. 17. Junija 1907 v št. 101. Glavni Stan: 2687-89 30. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS. Izvrševalni odbor: UPRAVNI ODBOR: Predsednik Vincenc Culhar, podpredsednik Anton Hrust, ...

POBOR ROJAKI. Brotherly Building & Loan Ass. potrebuje zanesljive zastopnike za Pennsylvania; analizek je precej velik. Toraj ako stulite sedaj manj kakor \$150.00 na mesec, mi vam hočemo razjasniti kako morete svoj dohodek povzdigniti, ako plivate na: Brotherly Bldg. & Loan Ass., 343 Lawn St., Pittsburgh, Pa. (Adv.)

POORLASTILA. dela MATJA SKENDER, št. 18 1877 za rojake po celi Ameriki. On se mora vedeti, kako se pooblastila izdelujejo. Pišite mu in razloži svojo zadevo, pa ti bo naradil vse pravilno, da ti ne bo mogoče grunt prodan s nepravilnim pooblastilom.

Zanesljivo in hitro poskrbuje denarna inplačila v stari domovini in osvovlja druge bančne posele. FRANK SAKSER STATE BANK, 82 Cortlandt Street, New York, N. Y. Rojaki, poslušajte se v vseh zadevah te slovenske banke, ki je pod stalnim nadzorstvom državnega urada in ima za varstvo \$100,000.00 glavnice in \$50,000.00 rezervnega sklada.

Največja Slovenska Banka v Ameriki. V 3 TEDNIH VAM PUBLJENO Vaš denar, ki ste ga namenili za svoje v domovino in v šestih tednih boste prejeli lastnoročno podpisano potrdilo od prvotnega denarja. Denar pošljamo po čepnem listu. Naki banki stoji pod državnim nadzorstvom in lahko vam denar skrbi poveriti svoj denar. Prodajamo vome listke (Nikarte) za vse parnike, tar vam pripelje tudi stroje in motorna vozila, imobilnostne tudi pse (pose) in vse drugo kar je potrebno za potovanje iz Amerike v domovino in iz domovine v Ameriko. Pišite nam za pojasnila in dovoljenja listke. Slavonic Immigrant Bank, 436 WEST 23rd STREET, NEW YORK, N. Y. Kapital \$100,000.00 Rez. sklad \$30,000.00

Novice iz Jugoslavije.

Obštinske volitve v Sloveniji. Pri občinskih volitvah v Ljubljani stoji glasovi raznih strank...

Sedem dni zapora in en post je sprejel pri ljubljanskem okrajnem sodišču neki milijonar...

Reka. Nasilje fašistov na Reki cvete. Na glavo Zanella, ki je zmagal pri reških volitvah...

Trgovinska pogajanja s Italijo so prekinjena in se bodo pričela šele takrat, ko bodo izpraznili Italijani vse Dalmacije...

Za izpraznitev severne Dalmacije, to je poslednjega ozemlja, ki ga morajo Italijani še izprazniti...

Na Koroskem, bivši plebiscitni con (A in B), so bile občinske volitve. Po nemških poročilih so potekle volitve mirno...

roških občin so dobili socialni demokratje in takozvani meščani. Dobro se obnaša bankam...

Delavska debata v zbornici. Komunisti so interpelirali zaradi zatiranja delavskih strokovnih organizacij...

Alkoholne pijače človeku niso življenjsko potrebne. So celo narodi, ki se popolnoma zadržijo opojnih pijač...

— Draga kovina. — Newyorška država je sklenila kupiti dva in četrt grama radija, katerega bo dala na raspelo...

družbe tako kakor naši klerikalci. Sedaj pa zahteva Gostinčar, da se socializira rudnik družbe...

Razne vesti.

Alkoholne pijače človeku niso življenjsko potrebne. So celo narodi, ki se popolnoma zadržijo opojnih pijač...

— Draga kovina. — Newyorška država je sklenila kupiti dva in četrt grama radija, katerega bo dala na raspelo...

— Is starih časov. Kaprol (proti svoji kompaniji); Včasih se zgodi, da napravi gospod hauptman kak majhen dovip...

Težkoča.

Na valovih in vrtincih se je privrtela velika razvalina do njega. Sredi pošenih plank, ostankov...

— "Jedi mrtev!" je vzklikal. Vrgel se v lužo in zgrabil dečka, preden ga je mogel požreti sika...

Vjel je Edvina in ga hropeč pritisnil na prsa. V nenadni ljubezni, ki mu je topila in trgala srce...

— "Bog, daj mu živeti!" je molil in se boril z neugnanimi, bobnečimi valovi. Začutil je, da mu je Edvinova roka objela vrat...

Toda mož je upal. — ne, molil, da ga je našel še pravočasno. Ze no foko je objemal bledega dečka...

Kadval se je obrnil, da bi poskušal povratek na vrh, odkoder je prišel. To bi bil edini izhod...

Ali se povrtna vode ne izravna? — Tam na spodnji strani, si je moral tako prebiti drugo pot...

Zdaj je veljalo pretolči se akozi rov sam. Ni se več obotavljaj. Ojunačil se je. — Vedno, kedar je podtok postal slabši...

Žal je bilo Kadvalu, da je izgubil v valovih levi čevlji, vsled česar ga je ranjena noga zelo bolela. Med kamenjem si je prerzal...

Njegova težka borba pa je bila njena prej, nego si je mislil. Tok ki je zalival strmino v vsej dolžini...

Trudil se je baš najbolj, ko mu je deček v rokah zakašljaj in krčevito vtrepetal. Kadval se je ustavil. Edvin se ni več zganil...

— "Najbrž je poln vode." Preobrnil je dečka in ga, držeč pri petah, stresel. Edvin je bruhal s silo...

— "Dobri dečko!" ga je pohvalil Kadval razburjen in ugibal, koliko časa sme dečka držati narobe...

Obrnil je spet dečka, kakor je bilo prav, in veselo vrisakaje se stekel proti izhodu. Bil je že visoko...

Naglo je bredel Kadval proti koncu rudnika. Brozgal in aka-kal je preko podrtin, preko prepadov...

koncu rudnika. Brozgal in aka-kal je preko podrtin, preko prepadov in dospel končno h gruči...

Če bi deček umrl, se ne bi nikomu niti sanjalo, koliko je Kadval riskiral, da je rešil dečka. Niti Edvin sam ni mogel o tem vedeti dosti...

Ponoči je prišla sestra z vestjo, da je fant prošil, naj ga Kadval obišče. "Živ je kot ti" je menila sestra.

Vaska šilica na Kadvalovem telesu je bila ranjena in komaj je mogel hoditi. Vedel je, da bi moral pravzaprav v posteljo...

Ester se je ravno pripogibala nad ognjiščem in pazila na majhen lonček, kjer se je nekaj kuhalo...

— "Oh, čisto pri močeh je že, hvala bogu." — Ester se je smehljala. — "Tudi ti že ve, da si ga ti rešil iz rova..."

Bel je z njo v sinovo spalnico: Edvin je ležal v perncah. Oči so se mu zasvetile, ko ju je videl vstopiti...

Delavec brez delavskega časopisa je kakor vojak brez puške. Narodite se in širite svoje glasile "Prosveto".

RAD BI IZVEDEL. za mojega brata Frank Tomiča, doma iz Vrha pri Višnjigori. Pred dvema leti bil je v Ogden, Utah in od tedaj ne vem, kje je...

DR. J. V. GRAHEK ZDRAVNIK. Uradne ure so: 10:00 zjutraj do 2:30 popoldne. 843 E. Ohio Street. Telefon Cedar 2388. N. S. PITTSBURGH, PA.

Edini starokrajski SLOVENSKI ZDRAVNIK v Pensilvaniji DR. M. MILOJEVIČ, preje vojaški zdravnik in večletni zdravnik deželne bolnišnice v Gradcu na Štajerskem. 417 Wood Street, PITTSBURGH, PA.

Sluga za pet dolarjev. Kupite si zvestega in vztrajnega služabnika, ki vam bo služil leta in leta. To je, če se brigate za manjše angleščine...

Dr. F. J. KERN, 6202 St. Clair Ave. Cleveland, Ohio.

LIQUID FIRE. Takočinski ogenj za stenice, mravlje, ščurke in bolhe je najnovejša iznajdba, katero se uporablja brez, da bi se naredilo kaj škode na posteljni opravi...

CUNARD-ANCHOR. Največji, najhitrejši parniški svetovni tovorni postrežba za potnike. V vsaki mornici je lokalni zastopnik družbe.

PRISELJEVANJE V AMERIKO VTEGNE BITI PREPOVEDANO. Kdor hoče dobiti svojce v Ameriko, naj si da hitro pri meni narediti potrebne listine...

Ozdravite svoje živce.

Kadar počutite, da ste utrujeni, zlovoljni, nervozni, ako se lahko razjezite, ako vas vsemirja šum in rop...

SEVERA'S NERVOTON

(Severov Nervoton) pravilno zdravilo in tonik. Namenjen je za take slabosti. Umiri ter ublaži živce, povzroči spazije...

NA PRODAJ. je iz opeke zidana dvonadstropna hiša luč, voda vse v redu.

Nuga-Tone. Jemlje mnoge pomembni njegovim svojim in rojaki, prvi Mr. Stjepić West Raleigh, W. Va.

Nuga-Tone

— "Sedite", je dejal saržent. Jimmie je sedel na stol zraven pisalne mize. "Vaše ime?" "James Higgins."

Jimmie Higgins. Special UPTON SINCLAIR. Z dovoljenjem avtorja prevajal IVAN MOLEK. (Nadaljevanje.)

Jimmie je hotel biti na straži. Kaj če bi ga vzeli kot delavca, potem pa mu potisnili puško v roke? Saržent je nadaljeval:

"Ako ste dobro izurjeni v svoji stroki, ne boste dolgo čakali tukaj. Zelo potrebujemo takih delavcev v Franciji in ne bomo zapravljali vašega časa."

"Ne vem, če me sploh vzamete; ne veste še, kdo sem. Jaz sem socialist, pravi mednarodni socialist."

"Odleglo mu je. Uporno je upri roke v bok in gledal sarženta, kakor bi hotel reči: "Naglej se me! Zdaj veš, kdo sem!"

"Misli sem — tako ste saj rekli — da ste mašinst."

"Da, mašinst — in socialist tudi. Bil sem v stavki v Empire pred par leti in od tedaj sem na črni listi. Nobena večja tovarna me noče vzeti v delo."

"Zopet se je raskoračil, češ — takšna revolucionarna zverina sem jaz."

"Hi — je odvrnil saržent bolj šaljivo ko rečno — potem je res škoda, da postopate v tem mestu. Kar v armado!"

prti zaradi socialistične agitacije na ulicah v Leesvillu, in aretirani valed bombe sarote, ki sta jo skovala Kumme in Heinrich von Holst...

"Zarota se mene čisto nič ne tiče," pojasnjuje Jimmie. "Ali morete dokazati?" "Sem že dokazal."

"Komu?" "Gospodu Harrodu, agentu justičnega departamenta."

Saržent je vzel telefon in poklical poštno posloppje. Jimmie je poslušal polovico pogovora: ali bi bil g. Harrod tako prijazen, da pogleda v zapisnike v zvezi z Jamesom Higginsom...

Higgins je bil zadovoljen in z ločjim sreeem je odgovorjal na druga vprašanja, ki so se tikala njegovih delovnih zmožnosti. Ali je kdo v tovarni Empire ki lahko zastavi zanj dobro besedo?

Pisarna zdravniškega preiskovalca je bila v prvem nadstropju istega posloppja in Jimmie je moral tja. Slekkel je suktnjo in sarjeco, zdravnik mu je zmeril prsi, nastavil uho na srce in pluća...

In zdaj se je naš mali socialist namerkat znašel v položaju, katerega ni pričakoval tako hitro. Pred njim na mizi je bil formular, potiskan in popisane, saržent je omočil pero v črnilo in mu potisnil drsnilo v roko...

Jimmie ni niti prečital papirja, temveč hitro podpisal. "In zdaj — je omenil saržent — bodite pripravljeni na odhod. Vlak odide ob petih in sedemnajst minut zvečer."

Jimmie je razumel. V zadnjih besedah sarženta je bil nov ton in Jimmie je zapustil pisarno s občutkom, kakor da ga je kdo dregnil v želodec.

(Dalje prihodnj.)